

La història local: qüestions pendents

crònica

Els dies 15 i 16 de novembre de 1991 se celebrà a Barcelona el Primer Congrés Internacional d'Història Local de Catalunya, organitzat per la revista d'història *L'Avenç* amb el patrocini de la Diputació de Barcelona i l'Ajuntament de la ciutat.

La convocatòria obtingué un èxit notable de resposta i de participació, amb més de tres-cents inscrits i amb la presència d'una cinquantena d'institucions (centres d'estudis, ajuntaments, arxius, museus,...) al mercat de publicacions paral·lel a les sessions de treball; la coneixença mútua i l'intercanvi entre els participants en fou un resultat esplèndid.

La nombrosa assistència a títol individual no significa pas, però, que tots els grups de recerca o entitats d'estudi hi fossin presents. El nombre de comunicacions fou, inevitablement, limitat i moltes experiències en restaren, malauradament, excloses. En el conjunt dels participants hi havia, val a dir-ho, representació del País Valencià, cosa que fa, en certa manera, sorprenent l'autolimitació del congrés al

marc del Principat. A més, l'experiència tenia el seu antecedent més significatiu, no pas l'únic, en el Col·loqui Internacional d'Història Local *L'Espai viscut* (València, 1988).

Pel que fa a l'àrea de Girona la major part dels centres d'estudis comarcals no s'hi feren presents individualment i tampoc no hi era oficialment el Patronat *Francesc Eiximenis*, que els «agrupa i coordina», si bé alguns hi exposaven publicacions, al costat d'altres entitats locals força actives. Sí que hi eren presents, en canvi, altres iniciatives com ara el Taller d'Història de *Maçanet de la Selva* (Juli Campeny n'exposà la tasca) i la *Història de Girona* en fascicles, de l'ADAC, (Lluís Costa en parlà en el breu temps que li assignaren). També Joan Domènech hi presentà els *objectius i la tasca realitzada* des de les col·leccions de *Quaderns de la Revista de Girona*.

El congrés distribuï el seu temps entre el debat epistemològic (metodologia, universitaris/estudiosos, història local/història general,...) i el debat (tant o més sucós, i força més peremptori) sobre els centres d'estudis, el seu paper, la seva activitat i el seu futur.

En el primer aspecte, tot i que hi dominà l'especulació nebulosa, aparegueren, al costat de la tradicional manca d'accés dels universitaris a les edicions locals i comarcals i l'oblit subsegüent, l'eventual benefici de la presència universitària en l'àmbit local, la necessitat de plantejar-se preguntes,... Pere Anguera, ponent d'aquesta primera taula, ho sentencià: «El peu d'impremta

Participants a la taula rodona del Congrés

o l'editorial comporten una denominació d'origen». Sovint, efectivament, la distinció entre història (sense adjectius) i història local depèn més del títol, de l'editorial i del lloc d'edició que no pas del contingut real del text.

D'altra banda, en el capítol de la funcionalitat dels centres d'estudis, la taula rodona resultà molt rica, tot i que desigual i amb poc debat amb el públic. Hi figuraven Jordi Canal (Estudi General de Girona), Llorenç Ferrer (Centre d'Estudis del Bages), Antoni Gavalrà (Institut d'Estudis Vallencs) i Joan Camós (Centre d'Estudis de l'Hospitalet de Llobregat). Hom va poder constatar la diversitat d'experiències i d'identitat (que encara es multiplica en la realitat) entre alguns dels diversos centres de recerca i d'estudi que actuen, i

ben eficaçment, en el país, tot i que encara hi ha experiències d'endogàmia i tancament en nuclis erudits tradicionals, com denuncià furibundament Canal amb un exemple triat (per raons personals) de la nostra àrea.

Llorenç Ferrer va fer una aportació molt útil, plena de reflexions pertinents sobre el paper que els centres fan en l'enquadrament dels investigadors i en l'aprofitament de les forces, encara vidents, del voluntariat (que no poden ésser

rendibilitzades des d'institucions més oficials); també es referí a la necessitat de plantejar recerques conjuntes i a la de formar un lobby o grup de pressió davant les institucions públiques i els mitjans de comunicació. Antoni Gavalrà presentà el seu «catecisme» del bon centre d'estudis, controvertit, i insistí en la federació o secretariat de Països Catalans, iniciativa sorgida del I Congrés de Centres d'Estudis de Parla Catalana (Lleida, abril 1991) i liderada, entre d'altres, pel seu Institut. Joan Camós exposà la trajectòria del Centre de l'Hospitalet, un centre que té quasi delegada per l'Ajuntament la gestió cultural de la ciutat i actua en molts i diversos camps, a més de la recerca i la bibliografia local (dinamització als barris, normalització lingüística,...).

Finalment, la presència d'investigadors d'altres països (País Basc, Alemanya, Itàlia,...) va fer possible de conèixer-ne els punts de vista, les aportacions metodològiques i les remarques en un moment o altre dels debats, a més de justificar el nom d'«Internacional» que el Congrés s'havia atribuït.

De tot plegat se'n desprèn la

necessitat, d'una banda, de promoure més trobades de reflexió i d'intercanvi com aquesta, potser territorials o descentralitzades, i de l'altra, de crear o fer funcionar, almenys, els instruments de coordinació (eventual federació de centres catalans, en el nostre àmbit el Patronat Eiximenis, etc.) i fer possible les recerques col·lectives. Reforçar el voluntariat és imprescindible perquè funcionin els centres d'iniciativa civil i les edicions arribin als seus consumidors-compradors més importants, el públic local. Cal combinar el micromecenatge (subscripcions o socis) amb el macromecenatge (institucions públiques i privades), per mitjà de convenis estables de finançament. Les relacions amb les entitats culturals (arxius, museus, biblioteques,...) de la pròpia zona, que són tan útils en alguns indrets, en d'altres són una gran qüestió pendent, així com la vinculació amb els centres educatius i el professorat.

Vet ací una síntesi breu, accelerada, del que s'hi va dir. Cal posar més èmfasi, és clar, en allò que, del punt de vista de l'àrea de Girona, es percep visiblement com a més urgent: renovació generacional (no pas ruptura) i coordinació eficaç dels centres, sense exclusions, d'una banda, i recursos públics estables, suficients, de l'altra. En depèn la continuïtat de la recerca i la divulgació científica d'àmbit local entre nosaltres. Que el II Congrés, ja previst per al 1993, ho pugui veure...

NARCÍS FIGUERAS